

- Legyen egy „újdonságok” menüpont.
- A weboldal vagy webhely legyen kereshető.
- Legyen ismertetés a lap készítőjéről vagy az intézményről.
- Csak olyan rövidítéseket alkalmazzunk, amelyeket a feltételezett felhasználók megértenek.
- Kerüljük az olyan információk feltüntetését, amelyek naprakészen tartása több fájl karbantartását igényli.

Vizuális jellemzők

A weboldalak készítésére vonatkozó ajánlások utolsó csoportjába olyan témák tartoznak, mint az oldalak felépítése, a szöveg stílusa, illetve hogy felismerhető-e a linkek, és hogy a jelölésükre használt szöveg és kép ad-e tájékoztatást arról a helyről, ahová vezetnek. Mivel a közölt ajánlások többnyire a szerzők véleményét tükrözik, nem mindig egyértelmű, hogy mi jellemző egy jó weboldalra. Számos vélemény szerint például a honlapnak el kell férnie egy képernyőoldalon, a többletinformációnak külön oldalakon kell megjelennie. Mások viszont a kevesebb oldalból álló webhelyet részesítik előnyben, még ha az oldalak nem is férnek el egyetlen képernyőn. További ajánlások:

- Legyenek a weboldalak egyszerűek, áttekinthetők, tömörek, bekezdésekkel tagolva, és tartalomjegyzékkel kiegészítve.
- Bontsuk a tartalmat fejezetekre és alfejezetekre, vagy vízszintes vonallal, esetleg fejezetcímekkel osszuk fel. Tagolás céljára ne alkalmazzunk képeket.
- A csatolók szövege legyen jellemző arra a webhelyre, ahová a link mutat, illetve külön szöveg vagy felsorolás segítsen, hogy kiderüljön a használó számára, mit várhat, ha követi a felkínált utat. Számos szerző óv a semmitmondó „itt” és „ott” szavak használatától.
- Ne húzzuk külön alá a linkek szövegét, hiszen a legtöbb böngésző megteszi ezt.

- Zárjuk a lap alját vízszintes vonallal.
- Helyezzünk el navigálási lehetőségeket a lap tetején.
- Kerüljük a többféle betűtípus használatát, ritkán alkalmazzunk félkövér vagy dőlt betűs írást, és soha ne írjunk csupa nagybetűvel.
- Bánjunk hatékonyan az üres terekkel. Ne legyen a weboldal túlszűfolt, a különböző elemek szellősen legyenek elhelyezve.

Következtetések

A *Windows* magazin által díjazott, illetve a *Yahoo* listájából kiválasztott, összesen húsz weblap elemzése révén általánosságban megállapítható, hogy a lapok készítői leginkább azt tartják fontosnak, hogy kerüljék a szöveg színét ütő háttérmentát, a háttér és a szöveg összeolvadását, de figyelnek az oldal elemeinek arányos elhelyezésére is. Legkevésbé tartják szem előtt a linkekhez kapcsolódó szöveg tartalmának vagy formájának megválasztását, illetve a betűtípusok számának alacsony szinten tartását. Ez is jelzi, hogy a szerzők még mindig a nyomtatott dokumentumok szerkesztési elvei szerint dolgoznak, nem tudatosodott még bennük a világháló mint közvetítő eszköz sajtószerű jellege.

Később tisztázandó kérdés marad, hogy a többnyire az egyes szakértők véleményén alapuló ajánlások mennyire esnek egybe az olvasók elvárásaival, és mennyire segíti őket a weblapok tartalmának megértésében, a webhelyen belüli navigálásban, illetve valamilyen speciális információ megtalálásában.

/D'ANGELO, John–LITTLE, Sherry K.: *Successful Web pages: What are they and do they exist? = Information Technology and Libraries*, 17. köt. 2. sz. 1998. p. 71–81./

(Gombos László)

Miként viszonyulnak az orosz akadémikusok és más tudományos akadémiai kutatók az új információs technológiákhoz?

1997 decembere és 1998 márciusa között 60 moszkvai és a főváros régiójába eső, továbbá 21 egyéb városi tudományos akadémiai kutatóintézet akadémikusai és kutatói körében kérdőíves felmérést végeztek arról, hogy az ország tudományos elitje miként viszonyul az új információs technológiákhoz. (Emlékeztetőül: 1979 és 1983 között már

voltak ilyen felmérések, ám azok másféle, sok esetben már „lejárt” technológiák iránt érdeklődtek.)

A felmérésben 366 személy vett részt, köztük 6 akadémikus és levelező tag, 132 tudományok doktora, 182 aspiráns. A többiek „alacsonyabb kutatói rang” tulajdonosai voltak.

A felmért halmaz *tudományági összetétele*: 41 matematikus, 106 fizikus, 49 vegyész, 84 biológus, 28 műszaki, 58 geológus. A megkérdezetteknek 14 kérdésre kellett válaszolniuk. Közülük 25% úgy nyilatkozott, hogy szoroson vett szaktudományukon kívül még további egy-öt más tudományág iránt is érdeklődnek. Ebből következik: a tudományos akadémiai könyvtárak folyóirat-járatását e tény figyelembevételével kell kialakítani.

Ami az *elavulás* kérdését illeti, a megkérdezettek 46%-a szerint a magfolyóiratok 10, sőt több éven át aktuálisak maradnak. A fizikusok, biológusok és a geológusok ennél jóval rövidebb aktualitás mellett szavaztak (3–5 év), de hangsúlyozni kell: korántsem valamennyien.

Tekintettel a pénzügyi lehetőségek korlátozott voltára a matematikusok 81, a fizikusok 87, a vegyészek 71, a biológusok 73, a műszakiak 78 és a geológusok 71%-a vélekedett akként, hogy a kis és a nehezen hozzáférhető nyelveken megjelenő folyóiratokat le lehet mondani. 18% viszont továbbra is járatná a magyar, bolgár, román, szlovák, kínai, japán, svéd, koreai, norvég stb. folyóiratokat, de megjegyzi: jobb volna, ha az említett nyelvek országaiban eleve angolul tennék közzé a fontosnak tartott tudományos eredményeket.

Ami az új lehetőségek hasznosítását illeti: a moszkvaiak 62, a vidékiek 48%-a vesz igénybe rendszeresen elektronikus úton közvetített információkat. Az *internetet* a moszkvaiak 52, a vidékiek 44%-a önállóan, minden segítség nélkül kezeli. Viszont sajnálatos módon a moszkvaiak 37%-a, a vidékiek fele felszerelésbeli hiányosságok és finanszírozási nehézségek miatt nem jut hozzá az internethez.

Az egyes tudományágak képviselői 7–29%-ban „sumákoló” választ adtak arra a kérdésre, kell-e nekik *segítség* az internet használatához. Ez felkelti a gyanút: egyelőre nincs mindenki tisztában a szolgáltatás lehetőségeivel.

A kérdésre, hogy *milyen információ* beszerzésére szokta felhasználni az internetet, a moszkvaiak 61, a vidékiek 70%-a válaszolt. Itt a következő „toplista” alakult ki: Current Contents, teljes szövegek elektronikus és nem elektronikus folyóiratokból, referátumok és annotációk újdonságokról (13%), adatbázisok adta információk (12%), konferenciátájékoztatók (6%), bibliográfiai adatok stb. A moszkvaiak és a vidékiek internetelvárásai között nincs különbség.

Az elektronikus folyóiratok a megkérdezettek körében még nem túlságosan népszerűek: a moszkvaiak 35, a vidékiek 46%-a preferálja őket. Még kevésbé népszerű az akadémiai könyvtárak állományának „elektronizálása”. A moszkvaiak 87, a vidékiek 84%-a tiltakozik ellene. Pártolóinak százalékaránya: 11.

Az elutasításban egyfelől a szokatlanság, a korábbi olvasási-tájékoztatói szokások feladásának kényszere, másfelől a technikai tökéletlenségek előfordulása játszik szerepet. Hogy mit hoz e vonatkozásban a jövő, nem érdemes találgatni.

Összességében elmondható, hogy az orosz tudományos elit készséggel fogadja az új információs technológiákat, kedvtelve alkalmazza őket, és azt várja, hogy ezek a technológiák a jövőben még használhatóbbak legyenek.

Az internettel kapcsolatban felmerült problémák azt is feltárták, hogy egy-egy újdonság befogadásához némi időre van szükség. Ez azonban természetes.

/DUBROV, A. P.–MOTENKOVA, E. L.–KRASIKOVA, O. L.: Otnošenje učenyh Rossijskoj akademii nauk k novym informacionnym tehnologiám. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 11. sz. 1998. p. 17–25./

(Futala Tibor)

A tárolókönyvtár a digitális korszakban

A Harvard Egyetem 1985-ben Dill és Társait bízta meg a könyvtár ritkán használt könyvei hatékony tárolási módjának kidolgozásával. Az azóta *Harvard-model*ként ismert megoldás lényege az, hogy a könyveket nagyság szerint kell csoportosítani, a polcoknak pedig jóval szélesebbeknek kell lenniük a megszokott 22,5 cm-nél. Az 1986-ban megnyílt tárolókönyvtárban egy – akár 90 cm-es könyvek tárolására is alkalmas – moduláris polc-rendszert, és a könyvek raktári helyének megállapítására és előkeresésére fejlett, vonalkódos és számítógépesített rendszert alkalmaztak.

A 80-as évek végétől számos egyetemi és tudományos könyvtár élt ezzel a megoldással. 1995-ben a Cornell Egyetem, amely eddig 750 000 kötetet tárolt egy kiegészítő épületben, most egy öthajós, 1,6 millió kapacitású egységgel egészíti ki tárolókönyvtárát.

Néhány könyvtári guru a 90-es évek második felében azt jósolta, hogy az anyag digitalizálása fog megoldást hozni az egyetemi és tudományos könyvtárak szorongató helyhiányára. A valóság erre rácafolta: a papír kitart, és a fizikai gyűjtemények továbbra is rohamosan növekednek. S azok,